XII évfolyam. Székelyudvarhelytt, 1909. julius 25. 30. szám

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egylet“ hivatalos közlönye.
Előfizetési árak:
egész évre 8 kor. fél evre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fil. — Tanitóknak egész évre 6 korona.

Felelős szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számittatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6—8 oldalon vasárnap
A hirdetés és nyilttér dija előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Becsek D. Fia könyvnyomda

Mandatum szenzálok.

Székelyudvarhely, jul. 24.

Gyanutlanul állunk a mezőn egy-egy nagy kőnél, nem is sejtve, mennyi élet nyüzsög alatta. Ha a követ fölemeljük, szanaszét szaladnak a világosságtól megijedt bogarak. Amióta hire futott, hogy jó Simkó Józsefet kinevezik, s a Házban kénytelenek lesznek nélkülözni az oláhfalusi törvényhozót: — egyszerre, mint méhraj mozdult meg szerte az országban a mandatum szenzálok serege.

Ugy kell lennie, hogy az oláhfalusi kerület kicsinységével ingerel annyira, hogy az ország tulsó felében is érdeklődést kelt, mivel kevés embernek kevesebb pénz kell s könyebben megszerezhető, amint hogy országos vélemény szerint a székelyföld minden kerülete kapható jó pénzért. Elv, meggyőződés — teljesen másodrendü kérdés. A fő: a pénz. A kerület választópolgársága azt sem érdemli meg, hogy az illető önjelölt maga keresse fel megismerni a népet; elég az bőven, ha az ügynök jelenik meg ott, s intézi el a vásárt. A lélek vásárt.

A minthogy a mult héten tényleg megjelent az oláhfalusiak körében egy fővárosi ügynök, ki emigyen próbálta elhinteni a megvesztegetés magját:

— Tizezer koronát megisznak, tizezeret eltesznek, s ha az sem elég, majd kiszoritok én még vagy ötöt attól a büdöstől...

Megdöbben az ember ettől a szemérmetlen kufárságtól, a nép ilyen foku lebecsülésétől. Hogyan, hát már ennyire jutottunk? A székelyföldi választók meggyőződése, tisztességérzete csak azt érdemli, hogy egy sehonnai jött-ment igy beszélhet velük, nyiltan alkudhatik lelkükről?

Harminczéves alkotmány elegendő volt ahhoz, hogy az élelmes mandatum vigéczek felismerjék és kihasználják a székely nép helyzetét. Tudták, hogy a székely szegény; a szegény pedig nehezebben tud, vagy nem is tud ellentállni a csábitásnak. Tehát elővették az oldaltárczájukat s a választásokkor nem azt kérdezték a néptől, hogy mi a bajotok, hanem — mennyi kell? A jelöltek, s a képviselők még igy is csak a kortesek utján érintkeztek a néppel. Azok tudták a módját annak, hogy érintkezzenek a képviselőkkel, a jelölttel, de a nép, az csakugyan a legritkább esetben tudott az ő képviselőjéhez férni. Maguk a képviselők is — nehány dicséretes kivétellel — megelégedtek azzal, hogy szóba állottak a kerület vezérembereivel, elvégezték azoknak kis és nagy dolgait ott, ahol döntő a képviselői befolyás, hanem a nép nagy érdekei, amelyek nem kaptak viszhangot a választások intézőinek a kivánságában: azok itt a székelyföldön el voltak hanyagolva.

Igen természetesen a pénzzel mandatumhoz jutott törvényhozóknak a mandatum, óh, nem azért kellett, hogy lelkük vágyától vezéreltetve dolgozni akartak volna a székelyföldért és népéért. Nem. A mandatum nekik a saját személyüknek kellett, s amig erre azt minden igyekezettel felhasználták, addig a székelyföld erkölcsi nivója majd itt, majd ott szállt alá, mely aztán hozta magával azt, hogy ezért a jórészt korrupt népért az államkormánynak mit sem érdemes cselekedni. Igy juttatták el aztán a mandatum vigéczek a székelyföldet a tényleges romláshoz, az elszegényedéshez, holott az méltán érdemelte ki a kormányok jóindulatát.

Kiérdemelte, mivel könnyen megállapitható, hogy a négy székely vármegyéből kiözönlő rajok nélkül Erdélynek többi vármegyéje ma oláhul beszélne. A csiksomlyói, székelyudvarhelyi, sepsiszentgyörgyi, marosvásárhelyi, nagyenyedi, gyulafehérvári és szászvárosi, összesen nyolcz gimnáziumot állandóan székely fiuk népesitik be. A dévai és székelyudvarhelyi reáliskolák, továbbá a dévai és székelykereszturi tanitóképezdék, valamint az unitáriusok kolozsvári, tordai, székelykereszturi fő- és algimnáziumai jóformán kizárólag székely növendékekkel vannak elárasztva. Ugyanezt mondhatom a nagyenyedi, gyulafehérvári, kolozsvári papnöveldékről és jelentékeny részben a kolozsvári kereskedelmi akadémiáról és tudomány-egyetemről és a kolozsmonostori gazdasági intézetről.

Akkora intelligenciát, a mekkora ezen iskolákból kikerül, a kis székelyföld nem tud kenyérrel ellátni. A végzett ifjak tehát nyugatra vonulnak és pozicziót foglalnak az erdélyi részek városaiban, falvaiban. Ez a világ legbecsesebb népvándorlása, mely az ősi köpüből tudást, müveltséget, hazafiságot, nemzeti érzéseket visz az oláhok közé és települő helyén magasabb kvali-

Gyergyóban.

A „Petőfi Társaság“ pályázatán dicséretet nyert költemény.

Irta *Burger Arthur.*

A gyergyai nagy erdőben
Öreg fákat döntögetnek
S széjjel hordják a világba:
Ezt nyugatnak, azt keletnek;
Döntögetik napról napra,
Csak ugy hull a karcsu szálfa —
S nincsen, aki elestében
Elsirassa, megsajnálja.

Hej, pedig be gyászos az a
Faledöntő zenebona,
Benne már a dalolgató
Kis madárnak sincs otthona;
Jóreggeltől — késő estig:
Fejszecsapás, fürész hangja...
Ez lett ma már a székelynek
Hajnali és estharangja.

Hol — mióta a jó Isten
Ezt a földet teremtette —
Ember még a szüzi földre
Bünös lábát sohse tette,
Barna medvék s a farkasok
Ősi, sötét országában:
Gépek zúgnak, sisteregnek,
Kattogtatnak egyfolytában.

S ahol nemrég a nagy szálfa
Csúcsával az eget verte:
Suta tönkök, mint a fejfák,
Szomorkodva állnak szerte...
És az a szél, mely a fák közt
Zúgó, büszke zenét zengett:
Most a földön siránkozva
Letört száraz galyat lenget.

Hol az erdő sürüjében,
Kristály vizü patakokban,
Csalfa manók, játszi sellők
Fürödtek a hüs habokban:
Ott a pásztor terelgeti
Itatóra tarka nyáját,
S egykedvüen fütyörészi
Molnár Anna bús nótáját...

* * *

Tündérkertes szép Gyergyóban
Szomorkodva járok-kelek;
A Rez felől gyász dalokat
Búgatnak a fújó szelek;
Bús dalokat, mik eltöltik
Sirással a Maros táját:
„Nem szereti már a székely
Őserdejü szép hazáját.“

A kelő nap, a tünő nap
Aranyvörös, szép sugára,
Nem esik már őserdőre,
Öreg fenyők sudarára,
Kopáron áll, csupaszon áll,
Tarolva áll a hegytető:
Székelyföld — haj — többé nem zöld,
Székelyföld már — bús temető...

Glosszák.

(**Utközben.**)

Nem tehetek róla, de valahányszor nyári kóborlásaimra akár a Nagyerdőn, akár a Libánon elindulok, mindannyiszor elfog a mulandóság érzete. És ez nem szenvelgés, nem rámerőszakolt érzelgés, hanem normálisan lefolyó lelki állapot. Hiszen mind ritkább régi kedves ismerősöm a fenyő, mely oly melegen köszöntött, üdvözölt; oly hivogatólag integetett, bolintgatott felém, mintha csak keblére akart volna szoritani. Helyén pedig mind sürübben mered felém a letarolt erdő, földön fekvő fáival. Mintha csatatéren járnék, hol a levágott fák, mint annyi elesett hős, hevernek s ahol nemsokára a fekete törzsek, mint megannyi sirhalom, jelzik a felettük átvonult pusztitás nagyságát.

Jól van! A fa Isten ajándéka arra rendeltetve, hogy a mindennapi szükséglet kielégitése mellett, a haladásnak, a müvelődésnek legyen egyik hatalmas tényezője. Azt is jól látom, hogy itt nem szünt meg az élet. Ime! a galyak közül üde fenyőszálak ütik fel buksi fejecskéiket s nevetve kiáltják felénk: itt vagyunk mi s a jövendő. Helyes kis buksi! Hanem mikorra a veled egy ivásu csecsemő embernyi-emberré válik és ismét az erdőben keresi életfentartásának eszközeit: te akkorra már kész fa leszesz-e? Ugy-e hogy nem?... Nagyon szodén estünk neki a természet kincseinek kihasználásához; *nemcsak a máét fogyasztjuk, hanem a holnapét is.* Ez ver le, ez busit el.

*

Hanem a Sikaszón felülérve egyszerre kiszélesedik a Küküllő völgye; keletfelől szemünk elé tárul az a gyönyörü szép oldal. Lába alatt csattog a folyó; kristály tiszta habjai mily édesen simogatnák a fá-

tásaival őre, fentartója, vezére lesz a magyar érdekeknek.

Könnyü ebből meglátni, hogy a székelyföld fajpolitikánk szempontjából egy valóságos oltógaly-telep. Nem volt tehát elsőbb rendü szükség, mint a székelység megizmositása vagyonban, kulturában, erkölcsben. Az erdélyi részek nemzeti vára a székelyföld. Ha ez a vár leomlik: veszve van Erdélyben a magyarság ügye.

A székely nép szaporasága, tanulékonysága, szivós életereje kulcsot adott a magyar kormányok kezébe az erdélyi részek megmagyarositásához. Ha tervszerüen fölhasználták és irányitották volna a székelység kivándorlási kényszerét, magas értelmi erejét, öntudatos terjeszkedési hajlamát, birtokszerzési ösztöneit és összetartozandósági érzéseit: ma már Erdély nemcsak hatóságilag, hanem érzelmeiben, nyelvében, szokásaiban és hevüléseiben is egyik legmegbizhatóbb vidéke volna a magyar nemzeti államnak.

De nem használták föl.

Hasztalan panaszkodtunk a székelyeknek Romániába való kivándorlása miatt. Egy lépést sem tettek kormányaink arra, hogy ezt a kivándorlási kényszert nyugat felé, az ország belsejébe tereljék jól megfontolt telepitések által.

Hasztalan rimánkodtunk, hogy tegyenek valamit a székelység vagyoni megerősitésére. Nemzeti kormányaink renyhe kezében harmincz év ugy telt el, hogy miközben megépitettek tizenháromezer kilóméter vasutat, a Székelyföldre nem jutott belőle négy kilóméternél több

Csiknak 355 ezer hold fenyvese van, Háromszéknek 75 ezer, Marostordának 180 ezer, Udvarhelymegyének 33 ezer. Ez a hatszáznegyvenezer kat. hold fenyves, együtt a fejszével, fürészszel, vésővel, gyaluval, tutajjal bánni tudó szorgalmas néppel temérdek vagyont képvisel.

Mi kellett volna oda, hogy a nép győzelmesen küzdjék meg az uj idők megnehezült életviszonyaival?

Legalább is annyi, hogy külső behatásokkal a népet ne szegényitsék el mesterségesen, s amikor elszegényitették akkor lelkét ne rontsák, mételyezzék meg, hogy elveszitse bizalmát az urakban, a képviselőkben, s általuk a kormányban. A kortespolitika párturalmi elfajulása elárasztotta a székelyföldet olyan népboldogitókkal, akik szimpla vásárt csináltak itt, de a közérdek előmozditásához már csak azért sem járulhattak, mert nekik a székelyföld érdeke arabusul volt.

Egynehány évvel ezelőtt aztán tudatára ébredt a nép, hogy itt vele tulajdonképpen közönséges, hitvány vásárt csinálnak. Felhajtják, eladják, kihasználják, s érdekeiért nem tesznek semmit — s kinyiltak a szemek Tudatára jöttek itt is, ott is, hogy a pénzzel megvett mandátum nagyon is olcsó akkor, amikor a kerület érdekei azzal a kortespénzzel ki vannak fizetve — s előbb ebben, majd amabban a kerületben szoritották ki a nagyhasu, de kevés vágott dohányu pénzes jelölteket vigéczeikkel egyetemben.

Ugy véljük, hogy az oláhfalusiak is tudni fogják kötelességüket. Elvégre már egyszer nagyon is itt az ideje, hogy azokba a pozicziókba, melyekben dolgozni lehet a közért — igy a képviselőségekre — a mi saját embereinket válasszuk meg, s a jövevényeket, kik nem értik meg a mi bajainkat, minden vonalon kiszoritsuk. Az oláhfalvi kerületet már sokszor és nagyon megtréfálták, legfőbb ideje, hogy most helyesen, őszintén, nyiltan cselekedjenek, s azokat a vigéczeket, kik ujra az ők becsületükre spekulálnak, elküldjék az őket megillető helyre.

Nem valakinek érdekében iródtak e sorok. Nem! Hanem tisztán a köz érdekében s igy azért, hogy az oláhfalusiak szemei felnyiljanak és lássanak. Lássák be, hogy azok a lelketlen mandatum vigéczek amikor pénzzel próbálnak hozzájuk férkőzni, tulajdonképpen a székely becsületet járatják le az ország előtt. Már pediglen arra, ami még maradt, nekünk szükségünk van. Az oláhfalusiak találnak maguknak itt a megye határain belül is olyan férfit, kit bizalmukkal megtisztelhetnek, s aki hivatottsággal s tehetséggel megállja helyét a parlamentben. Éppenezért a jelszó az legyen: — Ki a mandatum szenzálokkal!

BELFÖLD.

A házadó. A hivatalos lap közli a pénzügyminiszter rendeletét, a házadóról szóló 1909. évi VI. törvény végrehajtása ügyében. Az uj házadó már a jövő év első napján életbe lép. A miniszteri utasitás ismerteti a törvény rendelkezéseit a házadó tárgya, a bázbéradó tárgya, a házbéradó kulcsa és a házosztályadó ügyében. A házosztályadó alapjául szolgáló házadókataszter már elkészült; a házbéradót részben a kataszter, részben a házbér vallomások alapján fogják megállapitani. Ha a házbér-vallomást nem adják be vagy hiányosan állitják ki, vagy ha a vallomás gyanus, akkor a házadót hivatalos becslés utján állapitják meg, két szakértőnek a meghallgatása után. A házbérjövedelem hivatalos megállapitásakor bárki, a kit a bizottság erre felszólit, köteles tanuskodni vagy szakértő fölvilágositást adni; de a feleket faggatni, családi viszonyokról tudakozódni nem szabad a tanukihallgatás alkalmával. A miniszteri rendelet a következő büntető határozatokat tartalmazza: Ha a vallomásadásra kötelezett a bérvallomási ivet annak kitöltése, vagyis a bérösszegeknek beirása előtt iratja alá bérlőjével, annyiszor büntetendő 5—200 koronáig terjedő rendbirsággal, ahány bérlőnél ezt elkövette. A kiszabandó birság nagyságánál a félnek társadalmi állása és vagyoni helyzete is tekintetbe veendő. Hasonló rendbirság alá esik a bérlő is, ha a vallomás alaáirását elfogadható ok nélkül megtagadja. Biróilag büntetendő, vagyis jövedéki büntetendő eljárás alá eső kihágást követ el a tényleges birtokos, vagy annak törvényes képviselője a többi között akkor, ha a házbérjövedelemre vonatkozó vallomásában, vagy az illetékes helyről hozzá intézett kérdésekre adott válaszában, vagy jogorvoslatának megokolásában, vagy végre valamely adómentesség elnyerése iránt beadott kérvényében tudva valótlan vagy szándékos félrevezetésre irányuló nyilatkozatot tesz, mely az adó megröviditésére alkalmas, illetőleg őt meg nem illető adómentesség megadását vonja maga után, vagy adóköteles jövedelmet szándékosan elhallgat. Büntetlen marad azonban a tettes, ha a följelentés megtörténte, vagy a vizsgálat megindítása előtt nyilatkozatát illetékes helyen kijavitja vagy kiegésziti, illetőleg az elhallgatott jövedelmet bevallja.

KRÓNIKÁS JEGYZETEK.

Székelyudvarhely, jul. 24.

Trónok inganak

Több makacskodás, több önzés, több hatalomszeretet erőlködik a trónusok külön világában, mint amennyi kellene az alattvalók közönséges világának egyszerü izlése szerint. Több a mesterkedés, több a tulcsiszolt ravaszság, mint amennyit a tömegek és néphangulatok igazságosnak és okosnak tudnak tartani. Több a feledékenység és hálátlanság, mely a trónusok urait elfogultakká teszi, hogy ne a népek szeretetében keressék hatalmuk erejét, hanem a trón süppedő bársonyát érezzék olyan bálványnak, mely előtt a népnek hódolattal kell földre lapulnia.

Pedig a süppedő bársony süppedő alapja minden hatalomnak. A hatalom a néplélek kivonata. A néplélek gondolkozásának és akaratának az intézményes kifejezése. Aki viseli, az csak megbizott és nem valami külön világból fejünkre rendelt istencsudája. És a néplélek mindig megérzi ezt az igazságot, valahányszor a saját mélységeiből kiemelt hatalmat külön és ellenséges világgá akarják tenni vele szemben. Mert a test is megérzi és viaskodik ellene, ha a fejet vagy kart le akarják metszeni róla; hát a hatalom is ilyen feje vagy karja a nép egyéniségének.

A török szultán után a perzsa sah alatt ingott meg a bársonyos trónus és ki is lódult sietős könnyüséggel alóluk, s az ő külön fejlesztett hatalmi világuk, önzésük és bálványimádást kivánó gőgjük alul. Ex oriente lux: keletről jön a világosság! Oda kell néznünk mindnyájunknak, kik megpróbálva vagyunk. Onnan kell lelkünkbe szivnunk az igazságot, hogy a mi nemzeti egyéniségünktől külön fejlesztett hatalmi hóbortok csak ideig-óráig élődhetnek rajtunk. A keleti hajnalok pirja kell, hogy felfrissitse elszántságunkat a reménység pirosságával, az elhatározások lankadatlanságával, s erőnk öntudatával.

Ne fázódjunk a cselekvésektől, s ne tudákoskodjunk tudományt mimelve, hogy igy-ugy még nem értünk meg nemzeti követelményeink kivivására. Az ilyen tudomány mind tudatlanság, mert egy *egész* nem-

---

radt, üdülésre vágyó testet. Magára az oldalra csak ugy ontja Isten tüzes napja sugarait, minden életnek, minden egészségnek forrásait. Háta megett az erdő átkutathatlan mélységeivel, kifürkészhetlen rejtelmeivel, kimerithetlen változatosságával Az Isten is nyaralónak teremtette. Hátha mi azt a pénzt, amit évről-évre nyaralás czimén széthordunk, nehány esztendeig ide forditanók, pompás üdülő helyet teremthetnénk itt. Igaz, hogy hölgyeink nem válthatnának — de nem is kellene — naponta 5-ször toálettet; ifju és kevésbbé ifju uraink nem állhatnának elő hihetetlen kalandjaikkal. Szóval együtt élnénk ekkor is! De csak nem az a nyaralás lényege, hogy az ember kedves barátjától és barátnőjétől nehány hétig biztos távolságban nyugodtan érezhesse magát...?

(A vak czigány.)

Végre tehát itt vagyok! Igaz, hogy másfél napon át rázott a kocsi, nyeltem az ut porát, de elég messzire is elhagytam kedves barátaimat. Szeretem e helyet! Nemcsak a százados fenyvesnek büvös suttogását, nemcsak az átszáguldó viharnak rémes csattogását bámulom meg, hanem főképen meglep a közönségnek uri diskrécziója. Nem alkalmatlankodik, nem kiváncsiskodik, hanem engedi, hogy kiki tetszése szerint élvezze a magány csendjét. (Ámbár ujabban itt is aggasztó tünetek kezdenek jelentkezni.)

Én is nekivágtam az egyedüllét utjának s ott termettem az „Ősforrásnál". Egyedül? Dehogy! Ni hol van az öreg vak czigány! Valamikor ő is gyönyörködött a természet szinpompájában; valamikor őt is elragadta a lenyugvó és felkelő napnak aranyos szinjátéka: ma pedig csak Isten nagy templomának orgona-zugását hallgatja és év-év után egyazon fa árnyékában huzza busnótáit. Nohát mulassunk egyet szárazon; huzd rá! „Kossuth Lajos azt üzente". Hejh régi nóta lehet ez. „Bizony uram, 52 esztendős vagyok — kiábrándultam, hogy ilyen fiatal —, de nálam is fiatalabb". Egy másikat: „Csere-bogár, sárga cserebogár". No már ezt is kis lány korában dalolhatta édes anyád. Még egyet: „Marosszéki piros páris". Bizonyára nagyanyád is emellett ábrándozott. Valami ujat! Oly ijedten meredtek rám mély üregeiből szintelen szemgolyói. Mi az az uj?

E pillanatban a kósza szellő valami elrabolt dallamokat csapott füleinkhez. A hold világ dalát, meg a léha nótát hozta magával messziről a Kossuth-kuttól; ezek mellett fecsegnek, nevetgélnek czifra urak, asszonyok. *Nohát ez az uj!* Pedig neked is jó lenne nehány lépést tenni előre, mert te nem is sejted s itt van közeledben halálos ellenséged: a verseny. Alig 5—6 fa távolságnyira tőled fiatal suhancz hangolja hegedüjét s ez már tudja a „Csicsónét" is. Tehát elég modern!

Hanem hidd el, bizonyos tekintetben jó, hogy minden elszomoritó dolgot nem látsz meg. Emlékszel arra az 5—6 ősfenyőre, melyek a Kossuth-sétaut kanyarulatánál 300—400 esztendőnek néma méltóságával néztek le a törpe epigonokra: fákra, emberekre. Az ember megirigyelte, hogy 400 esztendőnek zivatarai nem tudták tövéből kifacsarni és 400 esztendőnek villámai nem tudták szét hasogatni, felpörkölni. Az ember — mondom — megirigyelte és közülök épen a legnagyobbat — másfél méter az átmérője — kivágta.

Pedig még pompásan eltudott volna élni 100 esztendőt. A gyökér mellett van valami kevés redvesedés, de törzse ma is erősebb, mint a körülötte felnőtt fiataloknak karcsu teste. Bizony ezek az ifjak egyszerre merész sudárba szökkennek, koronájuk nehány évtized alatt az eget akarja verdesni, de elfeledék gyökereiket mély rebocsátani. És mikor a természet haragja megrázza őket, százával hullanak az öregek lábai alá. Gyorsan éltek; akár a század emberei; gyorsan is pusztultak el.

Hanem beszéljünk vidámabb dologról öregem? Nemde te egész életedben a *tziganoterápiát* használtad? Napfényben, levegőben fürdöttél, a vizet legfőlebb ünnepnapokon vetted igénybe külsőleg. És soha sem voltál beteg. De tudod-e, mi az a *hydroterapia?* Nem? Az ember bemegy egy nagy házba, melynek teteje és homlokzata üveggel van fedve, hogy a belopózó játszi napsugár már eleve is felviditsa a lelket. Ha már felöltötte Ádám ősapánk kosztümjét: oda állitják egy kád mellé. Itt először fejbe öntik, azután nyakon öntik, majd beledobják a kádba, ahol folytatva hátba öntik, mellbe öntik. Ezután két öklös ficzkó elkezdi dögönyözni, püfölni, gyurni: mintha ujjá akarná gyurni. Ujra kezdődik az öntés; folytatja az öntés, befejezi a dögönyözés. Nohát ez az! Látom, hogy már a gondolatától is kiverte homlokadot a hideg veriték. Pedig az orvosok azt állitják, hogy az ember egészséges lesz tőle, mint a makk. Nekem erre a mulatságra kell mennem s azért most Isten veled.

(Borszék.) *Tövis.*

zet sohasem gyönge a tőle külön fejlesztett és *elszigetelten* álló hatalmi igényekkel szemben. A mi trónusunk hatalma is csak a nemzettel való egyetértésben és őszinte együttérzésben lehet erős. Aki tehát magyar politikus létére mégis arra használja a tudományt, hogy egyetértés és őszinte együttérzés helyett apró paktumokkal, mindmegannyi hazugsággal igyekezzék áthidalni a nemzet vágyai és a trónus külön világa közti ürt: az a trónust is csak eltávolitja a maga igazi erőforrásaitól. Az erőtlen trónusok pedig ingani kezdenek...

Valami büzlik.

Irván e lapokon Udvarhelymegye szegényügyének az állapotáról, rosszaltuk azt a szervezetlenséget, mely a mi jótékonyságra való készségünket nem tartja idehaza, nem gyüjti össze egy erőbe, mely elsősorban a megye szegényeinek ellátására forditana gondot. Megirtuk, hogy aféle országos jótékonykodásba való kirándulásokra, mint amilyenek a gyermeknapi gyüjtések is, csak akkor lehet elmennünk, ha idehaza már nincs nyomorgó koldus, siró árva és szegénységét titkolva szégyellő éhes család. Megirtuk, hogy az idegenbe való adakozás nyomtalanul elenyészik, holott ha idehaza maradna, egy-egy szegényünknek az állapotát érezhetően tudná javitani.

Megirtuk ezeket, s kivált az idegenbe való adakozás nyomtalan elenyészéséről büzlő hireket olvashattunk a mult hét folyamán. Egyik lap előránczigálta a Gyermekvédő Liga szennyesét, s napnap után bizonyitotta a Liga által rendezett jótékonyczélu sorsjáték csalásait. Hogy az igért aranyezüst tárgyak helyett pakfont kapnak a szerencsés nyerők. Hogy a Liga egyik másik benfentese, kezelába ezereket rak zsebre a jótékonyság czimén összehajtott összegekből. Hogy a sorjátéknak félmilliót érő jövedelméből is mindössze 120 ezer koronát kapott a Liga, holott a nyereménytárgyak jórésze is adakozásból került össze, a többi pedig szemétportéka. És hogy ezt a szemétportékát is nagy Németországban szedte össze a Liga egy-két főembere, ki a szemétgyárostól is nagy proviziókat kapott, hogy a szemetet nyereménytárgygyá avanzsiroztatta, s a Ligától is proviziót kapott, hogy olyan olcsó nyereménytárgyakat tudott beszerezni.

Vádak ezek, sulyos vádak; s az országos jótékonyságra áldozott sokezer koronák elherdálásának a tünetei sikongatnak ki e vádakból. A sikongatásra nincs sok felelet, csupán egy-egy erőtlen mosakodás, de semmi tiszta számadás. A dobbal, sippal, nádi hegedüvel összeharangozott gyermeknapok jövedelmeinek jórésze torkoskodók és gründoló széltolók által felszámitott kezelési és eljárási költségekben eluszott. Igy szól a hir; s a lapok jórésze sajnálattal agyonhallgatja ezt, bizonyára azért, hogy a gyermekvédelem eszméje iránt felébredt jótékonyságot el ne riassza. Dehát azért mégis beszédes hallgatás ez nagyon; botrányt látszik takargatni, s a takaró alatt mintha valami büzlenék. És ha csakugyan büzlik, akkor Udvarhelymegyének is sok idegen garasa tünt el ebben a büzben.

Hiszen a tág lelkiismeret olyan könnyen is elbánhatik az ország tulsó végéből érkezett garasokkal. Mi az a pár garas a sok ezer között? Ki veszi észre, ha könnyelmüen elszorják is? Jó volna mind az utolsóig elhagyott gyermekekre forditani? Ugyan hagyjuk el már azokat a gyermekeket! Ha el nem hagyjuk, hát hogy legyen elhagyott belőlük?...

Hát, persze, persze. Tiszta és megnyugtató logika ez a büzlő Dániában.

Szappanbuborékok.

A repülés problemájának megoldásán töri fejét a félvilág, s a másik félvilág nagy érdeklődéssel és falánk kiváncsisággal várja, hogy mi lesz a fejtörésből. Persze a fejtörésből leginkább törött fejek lesznek, eltekintve attól, hogy a repülőgépek egy-egy körtefába is belezuzzák az orrukat, bár a körtefán tul herczegséggel kináija a német császár a merész léghajóst. A levegő feletti uralom még mindég megoldatlan problema, s most legutóbb is egyik aeroplános csak a repülő halakkal kerülhetett kollégaságba, lezuhanván a hig levegőből a tenger hüs és sürü ölébe.

A hiradások szerint ezt a tengerbe zuhant léghajóst nagy óváczióval fogadták a parton, s ő maga pedig büszkén mondotta egy interjuvoló ujságirónak, hogy ő tanult aviatikus. Hát az ovácziót a merészségéért megérdemelte, de talán az aviatikus tanultság fitogtatásában van egy kevés nagyképüség.

Éppen ilyen nagyképüség az amiatt való siránkozás is, hogy szép Magyarhonunkban sokan vannak, akik a repülő gépet az aviatika rendszeres tudományának ismerete nélkül akarják kitalálni. Óh, ez a rendszer mely nélkül nincsen semmi! A madár is azért madár, mert tudja az aviatikát, s az ujja begyében van az aviatika tudományának egész gyönyörü rendszere.

Hát bizony az aviatika tudománya még gyerekes tapogatózás. Nem igen tudott több sikert elérni, mint amennyi volt az Ikarus szárnyalása. Nem rajta mult, hogy eddig a repülés problemáját megoldani még nem tudták, de nem is tőle függ, hogy majd idővel megoldják. Sok kisérlet, sok ötlet beleölődik még ebbe a kérdésbe, de ez mind nem aviatika. Majd akkor lesz aviatika, ha egy-egy véletlen már rávezetett a röpülés sikerére.

Addig hadd kisérletezzenek, akiknek kedvük van, ha mindjárt nem is tudják az aviatikát. Kár lenézni ezeket a tudatlanokat, mert igazán nevetséges. Éppen ugy fest, mint mikor a szappanbuborékot egyik gyerek holmi diszes kaucsukcsőből fujván, lenézi a másik gyereket, hogy ez csak szalmaszálból fujja. Aztán ha mégis a szalmaszálból szebb, nagyobb, magasabbra repülő buborék pattan ki, mig a kaucsukcső csak meddően szortyog, — hát akkor a kaucsukcsöves gyerek fitymálva néz a másikra, lebecsülvén az ő szép buborékát eképpen:

— Phü, mit tudsz te? Hiszen nem is vagy tanult — aviatikus...

Pornografia.

Székelyudvarhely, jul. 22.

Rosszul esik leirni ezt a szót: pornografia, még kellemetlenebb a tollára venni az embernek ezt a thémát, de igazán annyira aktuális s annyira szükséges már fölhivni a hatóságok figyelmét az „irodalomnak“ erre a fajtájára, hogy az undoritás daczára is szóvá kell tennünk.

Hova jutottunk, szinte hihetetlen! A szemérmetlenség olyan mérveket öltött immár, hogy ugyszólván nyomtatott papirost alig-alig lehet már kézbe venni. A napilapok, az ugynevezett fürge, apró, boulevard ujságok kezdték meg a „szenzácziókat“ ezt a fajtáját kultiválni és sajnos, egy-két komoly, tisztességes napilapot leszámitva, ma már a nagy ujságok is csak ugy hemzsegnek részint az „elmésségtől“, részint pedig a természetrajzi leirásoktól.

A komoly orvosi munkákban, amelyek szaktudósoknak s orvosi dolgokkal foglalkozóknak iródtak, bizonyos passzusokat latinul irnak csak meg, nehogy, ha esetleg a könyv avatatlanok kezébe kerül, mételyt hintsen, orvoslás helyett.

A mai magyar hirlapirodalom éppen nem ilyen gyöngéd s nem ilyen elővigyázatos. Két kézzel, sőt négy kézzel kap mindenen, ami obscén s valósággal versenyez benne, hogy tulszárnyalja egymást a gynecologiában s a sexuális psichopathia körébe tartozó jelenségek leirásában. Ebben nagyok, sőt óriások a mozgékony, eleven krajczárosok s éppen mert olcsóak, elképzelhetetlen pusztitást visznek véghez félmüvelt és müveletlen olvasóközönségükben és a népben.

Mindig és mindenha pornografia kellett a tömegnek. A legjobb üzlet, a legbiztosabb keresetforrás mindig az volt, amely a tömeg szennyes indulataira spekulált. Egy-egy vaskos obscenitás, a szemérem teljes levetkőzése mindig készpénzt jelentett s azt jelent ma is. De minden állam, minden hatóság, mióta csak társadalmak vannak, gondoskodott arról, hogy a szennyes indulatokra való spekulálásnak gátat vessen.

Nem prudériából, nem is a ma annyira divatját mult valláserkölcsi tanitások révén, egyszerüen államfentartó, társadalomalkotó, teljesen primair ösztönből, mert rothasztóbb hatással, bomlasztóbb erővel semmi sem bir, mint éppen a nép erkölcseiben való megromlása.

Már pedig a tömegnek, az egyszerü embereknek az erkölcsei első sorban a fantáziájukon át romlanak meg. Azoknak az érzékeire spekulálni tehát, valóságos emberirtás.

De ez csak az egyik pornografikus jelenség s bármilyen veszedelmes, bármilyen kártékony és romboló hatásu, ez mégis a kevésbbé szemérmetlen, mert ez legalább alkalmat, jogczimet keres arra, hogy jól magyarul szólva, disznólkodhasson.

Még sulyosabb elbirálás alá esnek azonban azok a nyomtatványok, amelyek tisztán és kizárólag a pornografiát kultiválják. Van egy egész sereg, de csak a három legszemérmetlenebbet emlitem. A Fididus, Magyar Figaró, Kis élczlap.

Amit ezek a lapok irásban és képben elkövetnek, az már határozottan nemcsak az erkölcsi törvényekbe, de a büntető törvénybe is ütközik. A legpiszkosabb fantáza fantazmagóriáival teljesek ezek az ujságok s a mételyt annál inkább hintik, mert irodalmi nevek is szerepelnek rajtuk mint szerkesztők és főmunkatársak s valóságos orgiákat ül hasábjaikon a legveszettebb perverzitás.

Amit ezek a nyomtatványok elkövetnek, az már igazán felülmul minden képzelhetőt s nincs egyetlen olyan számuk sem, amelyet a legnagyobb jóindulat mellett is, el ne kellene koboztatni.

Veszedelmesek pedig legelső sorban azért ezek a pornogrammok, mert legállandóbb olvasóközönségük a serdületlen és serdülő ifjuság. Szinte falja a mindkét nemü gyermekhad ezeket a piszkos nyomtatványoket s a tanárok a tanuim, hogy az iskolapadok közt egész héten vándorol dugva ez a sok piszkos nyomtatvány.

Hogy milyen rettentő méreg az ilyen perverzus piszok a fiatalságnak, azt nem kell hosszasan magyarázgatnom. Megmételyezi teljesen a fiatalságot, bünre csábitja, megrontja gondolkozásában és megrontja közvetve testileg is.

De nem csak a fiatalokat mételyezi, hanem megrontja az egész társadalmat. Ezek a szennyes nyomtatványok, a melyek a szemérmetlen szöveg mellé szolgálnak nem kevésbbé szemérmetlen rajzolatokkal is, ott hevernek minden kávéház asztalán.

Szinte kizárt dolog, hogy ezek az „élczlapok“ ne kerüljenek a nők kezébe s bizony minden inkább, mint épületes olvasmány ez a sok piszok. Azt sem lehet tagadni, hogy az olvasásuk, a nők egész morális világát aláásva s a gyöngébb akaraterejüek, a könnyebben befolyásolhatók, a szó legszorosabb értelmében, áldozatává lesznek ennek a méregnek.

Mert méreg, gyilkos, öldöklő méreg, amit ezekben a lapokban árusitanak. Gonoszabb a hasisnál, veszedelmesebb a mákonynál, rombolóbb minden alkoholnál.

Az ilyen nyilvános rontót, az ilyen veszedelmes beléndeket nem szabad megtürni.

Nagyon is régen szolgálnak már reá arra, hogy ugy a belügyminiszter, mint az igazságügyminiszter végre észrevegye parázna garázdálkodásukat s véget vessen a folytonos konkolybintésnek.

Az ilyen veszedelmes gazt ki kell irtani.

Apa.

Az Agyagfalvi Székely-emlék ügye.

Székelyudvarhely, jul. 21.

Nemcsak Székelyudvarhely, hanem az egész székelység egy jó embert, egy kulturférfit, egy hü és dolgos fiát vesztette el Solymossy Endrében. Megsirattuk. A gyászolók sokasága közt állok én is, ki elmerem mondani a költővel:

Multis ille bonis flebilis accidit,
Nulli flebilior, quam mihi!

Solymossy a tiszta lelkiismeret és az emberszeretet szárnyain Istenhez emelkedett. Élete bevégzett tény, de emlékének, munkás szellemének folyamata nem szakadt meg: *e drága föld és népe iránti rajongó szeretetét, sok szép ideáinak megvalósitását ránk hagyta örökségül.* Ez utóbbiak között van az *Agyagfalvi Székely-emlék is.*

Van-e székely ember, akinek szivét meg ne dobogtatná az az agyagfalvi réthez füződő nagy és dicsőséges históriai mult? Van-e, akit nem érdekelnének, lángoló szeretetre nem buzditanának elődeink eredeti őstehetségét, jogérzékét, bölcsességét, szabadságszeretetét magasztaló „*Konstitucziók*“, miket e helyen megalkottak és amiket századokkal ezelőtt a legelső nemzetek jogtudósai megbámultak? Van-e, akit az 1848—49-iki szabadságharcz idején e térségen — a székelyek Rákosmezején — lefolyt harczikészülődés lelkesedése magával ne ragadna és honszeretetre ne buzditana? Készen lehetünk a feleletel: nincs, nem is lehet, mert

Ki multjára érzéketlen,
Szebb jövőre érdemtelen!

A mult idők hagyományainak fenntartása, tisztelete egyik nagy erőforrásunk, melyből jövendő nagyságunknak megteremtéséhez kitartást, lelkesedést merithetünk. Nagy erkölcsi tőke ez, melyre még gazdasági fejlődésünknél, megerősödésünknél is szükségünk van.

Ily gondolatok között született meg a Székelyemlék eszméje, hogy az agyagfalvi réten hirdesse

őseink nagyságát és példájukon lelkesedve, beigazoljuk Petőfi mondását: Csak nem fajult el még a székelyvér... Az eszmét nemes lelkek szeretete ápolta, dédelgette... de ha a Solymossyéhoz hasonló buzgósággal nem nézünk utána, pusztulásnak indult kis árva lesz a felséges szép eszméből.

Azonban erős a hitem, a reménységem, hogy Solymossy megmaradt hü munkatársai — a Székely-emlék bizottság lelkes tagjai — továbbra is küzdeni fognak, mint eddig is oly tiszteletreméltóan küzdöttek. Csak meg kell értsük őket. Megértjük pedig akkor, ha munkásságukban támogatjuk — mindnyájan: kicsi, nagy. Porszemre is tekint az alkotás...

Jól tudom, szegények vagyunk, de ez még nem elég ok arra, hogy filléreinkből valamit ne juttassunk a kegyeletes czélra. Hiszen, ha minden keresetképes székely évenként csak 10 fillért áldozott volna, ma már az emlékmüben egy fényes templom oltártüze ápolná a székelység erényeit és hirdetné a méltó unokák kegyeletét.

Ne feledkezzünk meg tehát az agyagfalvi Székely-emlékről. Gondolatába, eszméjébe szeressünk bele jobban. S minthogy a szeretet találékony, ragadjunk meg minden alkalmat és módot arra, hogy a gyüjtés állandó és eredményes legyen. Én jó Istenem — hiszen nehéz gondjaink között is akad egy-egy derüs, rózsás pillanatunk, amikor lelkünk jótettre ösztönöz. Névnap, keresztelő, rokoni, baráti összejövetelek, iskolai, társadalmi, nemzeti ünnepségek, konczertek, szinielőadások, májálisok stb. mind kedves alkalmat nyujtanak a fillérezésre, melyekből nehány korona összeverődik. Valami jut az Emlékre és még mindig marad a helyiérdekü ügyek támogatására.

A székelyföldi sajtó is többször foglalkozhatna ezzel a kérdéssel, hogy messzekiható ereje az érdeklődést mindenfelé fölkeltse és állandóan ébren tartsa. Talán vármegyénk közgyülésein is egyszermásszor szóvá tehetnők. Esetleg átirhatnánk a többi székely vármegyék törvényhatóságaihoz, amikor az összes székelység ügyéről van szó.

Nagy a bizalmam a lelkészi, tanitó és jegyzői karnak, népünk kiváló vezetőinek, hazafias tevékenységében, melybe be fogják vonni az Emlék ügyét is. Jól tudják ők, hogy a nemzeti eszmék kultuszát, a szivnek és elmének gyöngéd ideáljait szolgáljuk az Agyagfalvi Székely-emlék megteremtésével!

Fülei Sz. Lajos.

HIREK.

Székelyudvarhely, julius 25.

Egyről-másról.

— Bomolt helyzet. —

Nálunk mindenki ur. Még pedig milyen ur! Pótoljuk a mágnás osztályt és vakon robanunk az adósságokba: mert a divat főleg igy nyaranta megköveteli. Ezer meg ezer ember a keresetén felül költ, a mihez ugyan senkinek semmi köze sincs: mert mindenkinek magáért fájjon a feje. Igy mondják, igy következtetnek.

Azt azonban mindenki érzi, hogy a társadalmi nagyzolás ezen abuzus dolgán változtatnunk kell. Az összefogó társadalom egyetemes elhatározása fel kell szólaljon a hóbort ellen és az ajkakon élő régi, uram bátyámi, magyaros élethez kell visszatérnünk, mely egyszerüségében sokkal sajátosabb magyaros társadalmi életet teremtett annak idején.

S a mig hajdanán a modorosság hiányával mindenki az őszinteség hangján beszélt, ma a nyegleség olyan kvalifikálatlan szavaival beszél a nők előtt is: hogy a legszemtelenebb perfidia is szellemességnek minősittetik. Valóban nincsenek ma már egyszerü emberek. Mert az egyszerü emberek: buták. Szamárnak minősitik azt, a ki az anyai nevelés szerénységével, nem tart az áralmattal. A ki csak jövedelméhez képest költ, a ki nem talál abban kellemest, hogy a divat szertelenségén magának adósságokat csináljon.

Ma az egész hirlapirodalom kénytelen a kor beteges izlésének hódolni, kokett nők lelki világából kell meriteni az izgató anyagot, blazirt férfiak viselkedéséből kell elmondani a szenzáczió fordulatait. A családi szentély békés órái, a magyar vendégszeretet nagyszerüsége, a népélet tisztasága uj meg uj dolgot nem ad s a mit irnak is róluk, az a képzelt élet nagyképüsködése, vagy merész hazugság, mert az életben egészen az ellenkezőjét látjuk.

A család apa békétlen, mert családjának nem tud eleget keresni, a barátok bizalmatlanok, mert a mit a száj mond, nem azt érzi a lélek; tenger sok a törtető, kapaszkodó kis nagyság, kiknél igen sok esetben a szegénységből előlépett nagyságos asszony kelt falcs ambicziót; egymásnak parolát adunk, de igyekszünk neki kellemetlenséget csinálni, persze mindent csak titokban, mert az egyszerü emberek se nem hazudnak, se nem csalnak, szeretnek és becsülnek.

Nem szalon czipő kvalifikálja az urat, hanem a lélek: mely éppen akkor imponál, ha szerénységünkben, müveltségünk nem keresi a szertelenségeket, az üres hányaveti modort, amely talán talál a bohózati iparlovagokhoz, a stréberekhez, de nem igazi urakhoz.

Régen is voltak nagy urak az országban. És a mig tajtékpipával foglaltak helyet a szalonokban és nagy urak pakoltak elemózsiát az utazásokra, akkor sem szólták meg a magyarok, eleganczia nem is a külsőségekben nyilvánul: az eleganczia éppen olyan eredetiség, mint a magyaros vendégszeretet, nem annyira az utánzás müvészete, mint velünk született tehetség, a mely mihelyt kilép a tisztes fogalom barázdájából: már a nyegleség bélyegét viseli magán, a mely egészséges társadalmi felfogásnak nem felelhet meg, mint ilyet irtani és nem ápolni kell.

Azért, ha a perfidia szálló igéket raktároz föl és az szájról-szájra forogva betolakodik a szalonokba, ne lelkesüljünk rajta. Mentől mélyebben vegyüljenek el az anyák a gyermek szobában, épülő gyermekek lelkében és a vadburjánok kinövéseit ők nyesegessék a női finomság, az anyai szeretet védelmével, mint madár szokta a fiait: a szárnyával, ha héjja csapkod felettük.

Ne higyjük, hogy az egyszerü emberek témája kicsinyes és ezt a dolgot ugy kaptuk ki a levegőből. A bomolt helyzet ugy ül az emberek lelkén, mint valami novemberi köd a földön. Érezzük, hogy valami rajtunk fekszik, hogy nem jól van az ugy, mint a hogy van.

Elmultak a régi jó idők — mondjuk; tehát vissza várjuk a multat. És csak rajtunk áll annak vissza szerzése. Ha társaság tud alakulni levélbélyegek gyüjtésére, ha jogczimet szerez 10—20 ember arra, hogy fenntarthassák a „hazudók asztaltársaságát“, ugyan miért ne tudna akkor egy egész város kezet fogni, hogy minden nadrágos ember, legyen pap, hivatalnok, kereskedő és iparos egyetértve visszaállitják a régi rendet, mikor az urfi nem mulatott hozomra és nem használták azokat a mosdatlan kifejezéseket, a melyeken a kaszárnyai stilus is hátborzongva szégyenkezhetik.

Ezeket kellett elmondanunk az egyszerü emberek érdekében, de érezzük, hogy társadalmi bajaink oly sebére tettük a kezünket, mely seb mihamarább megüszkösödik, ha orvosló gyógyszerrel nem siet begyógyitására, a régi egészséges magyar kor társadalmával gondolkozó, valódi urak társasága, kiknek legfőbb és maradandó érdemük az volna, ha a helyett, hogy azt mondják: „elmultak a régi jó idők“, elmondhatnánk: jobban élünk, mint valaha.

És ebben az országban mennyire elkellene már az, ha az emberek megszünnének örökösen panaszkodni.

Petőfi. Jött, ragyogott és eltünt, mint a világürön keresztül rohanó üstökös. De mint az a bolygó égi test, ő is kiszórta lelkének tüzét, s szivének lángját s azok a magyar költészet örökbecsü gyöngyszemei lettek. A lelke a szelleme ott van abban az ötszázötven költeményben, amiket szivébe mártott tollal irt a szenvedés, a megalázás, a dicsőség és halhatatlanság utjain bolyongva. Nagy szellem, vasakarat, hajthatatlan lélek, aranysziv, a szeretetben lágy, a gyülöletben kemény, mint a kőszikla. A hatalmasokat megveti, de az igazi érdem előtt meghajol és magasztalja. Maga a végzet sodorja a segesvári csatatérre. Dicsősége tetőpontján nincsen kenyere; félreértik, megalázzák, megvérzik büszke lelkét, mely nem tud hizelegni, hiuságot legyezgetni, az emberi gyöngeségekkel számot vetni. Neki csak a bátorság, a vitézség, a szellemi nagyság imponál, csak egy oltára van: a haza, egy Istene: a szabadság. Amikor a legnépszerübb, amikor ezreket lelkesit és lángra gyulaszt csatadalaival, akkor csap rá mindkét kezével a balsors. Bem tudja, hogy kemény csata előtt áll, nem akarja kedvencz költőjét magával vinni, de hihába, a végzet ellenállhatatlanul sodorja a kikerülhetetlen sorsa felé. Székelykeresztúrról gyalog megy Fehéregyházára s a csata kezdetén csatlakozik a honvéd sereghez. Este hatkor a kozákok rohama megdönti a honvédeket, bekeritik őket, a költő is e halálgyürübe jut s pikaszurással a mellén menekülni próbál. De Skariatin tábornok eleste miatt az oroszok senkinek se kegyelmeznek, mindenkit levágnak, ledöfnek. Holtan senki se látta, eltünt, mint a pályáját megfutott üstökös. Minek is élt volna tovább? Hivatását betöltötte; költészete nemzeti riadó volt, a magyar talpra ált s megmutatta, hogy az egyetértés világszerte csodált hatalommá teszi. Amit Kossuth tett a prózában, azt tette ő versben. Dicsőségének szük lett a magyar határ, beszárnyalta az egész világot s a lángelme fénye századok mulva is oly tisztán fog ugy ragyogni, mint akkor ragyogott, mikor még a földön járt. Költészete nemzeti kincs amely kiapadhatatlan; nemzedékek, emberöltők jönnek, tünnek, de az a kincs meg nem fogy, el nem kopik, meg nem rozsdásodik. Az ég adta ezt a kincset a magyarnak s a nemzeti géniuszt illeti. Petőfi meghalt hatvan évvel ezelőtt, jul. 31-én, de él müveiben, szellemében, nagyságában a magyar föld levegőjében, mert költészete maga a magyar népélet virágköntösben, napsugárból, villámlásból és szivárványból szőtt ősi mentében. A segesvári, héjjasfalvi és fehéregyházi magyarság a segesvári csata emlékére lelkes ünnepet ül a jövő vasárnap, augusztus 1-én. *Székelyudvarhely* polgársága bizonyára a nap jelentőségéhez mérten illő számban fogja ott magát képviseltetni.

A Polgári-egylet közgyülése. A Polgári önképző egylet a mult vasárnap tartotta évi rendes közgyülését, a tagok élénk érdeklődése mellett. A gyülést *Bartók* István alelnök nyitotta meg, meleg szavakban megemlékezvén az egylet megalapitójáról, tevékeny elnökéről, Solymossy Endréről. Emlékét jegyzőkönyvben megörökitették. Ezután *Csillag* József titkár tette meg jelentését, *Fischer* Ferencz pénztáros pedig az egylet vagyoni helyzetéről számolt be. Az egylet vagyona 12361 kor. 41 fillér értéket képvisel. Az egyletnek 1908-ban 291 tagja volt. A jövő évi költségvetést 3794 kor. 76 fill. bevétellel és kiadással megállapitották. *Gyerkes* Mihály inditványára egy Solymossy Endre emlék alapot létesitenek, s arczképét megfestetik. Ezután a választásokat ejtették meg *Vajda* Ferencz elnöklete mellett. A kör elnökévé egyhangulag *Ugron* Ákos főispánt, mig tisztiügyészszé dr. *Válentsik* Ferencz országgy. képviselőt választották meg. Az uj elnököt egy küldöttséggel hivták meg a gyülésbe s megérkezésekor zajos óváczióval fogadták, s Vajda Ferencz beszéddel üdvözölte. A főispán meleg szavakkal köszönte meg a bizalmat, melyet azzal kiván viszonozni, hogy az egylet érdekeit szivén fogja viselni. Szükségesnek tartja, hogy a város polgársága között egyetértés honoljon, mivel érdekeink csak igy védhetők meg minden vonalon. A közgyülés az elnök lelkes ünneplése közben ért véget.

Erzsébet királyné emlékfái. A következő levelet vettük. Tekintetes szerkesztő úr! Boldogemlékezetü Erzsébet királyné emlékére szerte az országban annak idején emlékfákat ültettek. Nem akadt egyetlen község sem, melynek közönsége ne készörömmel tett volna eleget annak a felhivásnak, mely az emlékfák ültetését czélozta. Amilyen készséges volt az első felbuzdulás, éppen olyan gyorsan beállott sok helyen a reákczió, amennyiben egy-két év mulva az emlékfák immár csak az illető község hanyagságáról emlékeztek meg. A visszás állapot azonban sehol sem olyan bántó, olyan feltünő, mint azt Udvarhelymegyén való átutazásom alkalmával a mult nyáron is megirtam, — mint éppen a *Czekendhegy* tetején. Ugyanis az ide ültetett fák jórészét a tilosban járó marhák össze-vissza legelték, éretlen suhanczok egynémelyikét kivágták ostornyélnek, vagy felfaragták merő mulatságból, amig aztán vagy két évvel ezelőtt keritéssel vették körül a fákat. A jószándék azonban későinek bizonyult, a mennyiben a kerités már csak amolyan agyonnyomoritott, éktelen csuf kis bokrocskákat kerit be, még jobban ráterelve az ott átutazók figyelmét az „emlékfákra“. Ezen föltétlen segiteni kell. E megyének ez az utszakasza egyike a legforgalmasabb utszakaszoknak, különösen igy nyáron át, s vajmi kellemetlen benyomást vált ki az embernél, amidőn a fák hazájában ilyen szánan-

dóan csuf korcs „emlék“-fákat lát. Kérem az illetékes hatóságot, hogy már az őszön, — hisz erre Darány miniszternek a folyó év tavaszán kibocsátott ujabb rendelete is kötelezi — 4—5 kiválasztott szép fenyőfa, avagy egyetlen egy tölgyfa ültetése irányában intézkedni sziveskedjék. A kerités készen van arra, hogy az igy ültetett fákat a rongálástól megóvja. Szerkesztő urnak hive stb.

A képviselőválasztók névjegyzéke. Udvarhelymegye központi választmánya az országgyülési képviselőválasztók 1910. évre szóló ideiglenes névjegyzékeihez beadott felszólalásokat és észrevételeket folyó hó 19 én, *Sebesi* János alispán elnöklete mellett tartott ülésében vette tárgyalás alá, s ezekre vonatkozó határozatait meghozta. A hozott határozatokat folyó hó 20—30 ikáig a választmány a törvényhatóság levéltárában közszemlére kitétette, s ott azokat az érdekeltek megtekinthetik. A közzétételt követő 10 nap alatt aztán joguk van az érdekelteknek, hogy a sérelmesnek vélt határozatok ellen fölebbezéssel éljenek, mely fölebbezést a m. kir. kuriához czimezve, a központi választmány elnökénél kell benyujtaniok.

Rombolják a régi gimnáziumot. Már többször megirtuk annak idején, hogy az uj kath. főgimnázium épitésénél kapcsolatosan miféle régi épületeket fognak lerombolni. A szeminárium már romokban hever s most a régi, közel négyszáz éves gimnáziumra került a sor. Az épület a legutóbbi időben internátus volt, de már nagyon megnyengültek öreg vállai s ezért a mérnöki hivatal kimondotta rá a halálos itéletet. Azonban különös halálos itélet ez. Leütik az épület fejét, egyik oldalát, nehány falát aztán hozzátesznek nehány téglát, uj tető alá rakják és lesz belőle — kántori lakás. Szép és modern lakás .... Igazán furcsa metamorfozis. Előbb gimnázium, ahol a jezsuiták neves tanárai müködtek, aztán internátus, ahol nebulók gondtalanul ugrándoztak azon falakon belül, ahonnan hirneves emberek kerültek elő s végre — közönséges lakóház. Akárcsak a versenyparipa sorsa — természetesen más szempontból. Először közismert nevü, ünnepelt ló, majd a konflis elé kerül, végül pedig a mészárszékba jut lesz belőle legjobb esetben szalámi, vagy virsli. Ilyen, ez a sors czinizmusa ... Berczik Árpád egyik tárczájában találóan irja erre vonatkozólag a következőket: A csákány kegyetlen szerszám, nincs benne kegyelet, nem tiszteli az emléket, nekimegy akármely épületnek, és hullanak, omlanak a kövek, porfelhők emelkednek és mindaz, a mi édes, bájos, vig vagy szomoru kötve volt ezekhez a falakhoz, mintha azokban a porfelhőkben bucsuznék el attól a helytől, melyen eddig a régi ház állott és melyen az uj fog pompázni. Meg-megállok egy-egy ilyen ház előtt, és elgondolkozóm: meddig állhattál volna még fönn, ha a rozogaság természetes utján engednek kimulni; hány esemény, emlék tapadhatott volna még hozzád, — de jött a szivtelenül romboló csákány és ledöntött időkor előtt! Áldozatja lettél holmi szabályozási, vérosszépitési vagy másféle tekintetnek s a kik valamikor benned laktak, ha idetévednek, — csodálkozva nézik azt az idegent, a ki az ő régi kedves házuk helyét elfoglalta. Minden házzal egy világ omlik össze, egy kis világ, kis és nagyemberek külön kis és nagy világa s emelkedik helyébe uj ház egy uj világ részére, kis és nagy uj embereknek uj világa ...

Inasok elhelyezése. *László* Gyula iparkamarai titkár elnöklése mellett a székelyudvarhelyi inaselhelyező bizottság tegnap, szombaton délelőtt összegyült a vármegyeház kis tanácstermében, hogy a jelentkező inasokat az egyes mesterekhez beossza. Több mester jelent meg, kik közt a megye más helyein jelentkezett egynehány inast kiosztották. Inasnak azonban itt Udvarhelyen csak két gyerek jelentkezett, ezek is Oklándról; mindketten azonnal kaptak alkalmazást.

Állami óvodák szervezése. Mint lapuuk mult számában jelentettük, egy miniszteri rendelet alapján tett közigazgatási bizottsági intézkedésből kifolyólag *Chalupka* Rezső kir. s. tanfelügyelő és az illetékes járási főszolgabirák részvételével vármegyénk egyes községeiben hivatalos tárgyalások folynak állami elemi iskolákkal kapcsolatosan szervezendő állami kisdedóvodák felállitása s a községeknek az állami kisdedóvodákhoz való megfelelő anyagi hozzájárulása iránt. Eddigelé *Parajd* és *Alsósófalva* ajánlottak meg oly hozzájárulásokat, melyek alapján kilátás van arra, hogy az állam ott kisdedóvodákat állit fel. Most, mint nekünk jelentik, *Bögözön* és *Székelymuzsnán* is sikerre vezettek a hasonló irányu tárgyalások s igy ott is mi sem áll többé utjában az óvodák felállitásának. Tudomásunk szerint a szervezés programmja ezzel még kimeritve nincsen, mert ugy tudjuk, hogy ugy a homoródi, mint a kereszturi járás több községeiben is még fel fognak vétetni az ez irányu helyszini tárgyalások.

Városi és községi tisztviselők féláru jegykedvezménye. E kedvezmény a rendezett tanácsu városok polgármesterén, tanácsnokain, rendes fizetéses jegyzőin, főügyészén, rendes fizetéses ügyészein, rendőrkapitányán, alkapitányán, rendőrtisztjein, rendőrhadnagyain, rendőrfelügyelőin, árvaszéki ülnökein, pénztárnokain, adóhivatali és adóbehajtási főnökén, adótisztjein, adópénztári tisztjein, adótisztjein és adóvégrehajtóján kivül kiterjesztetett a tényleg szolgáló községi és körjegyzőkre s a velük rendszeresitett állásban önálló hatáskörrel, egyenlő minősitéssel és felelősséggel dolgozó okleveles jegyzőkre, családtagjaikra nem. Szomszédos forgalomban a rendes menetdij, illetőleg amennyiben a távolsági forgalom első szakaszának kedvezményes menetdija olcsóbb, ez fizetendő. Egy koronás postai levéljegy ragasztandó a két sajátkezüleg aláirt vizitfényképpel felszerelt, a polgármester (jegyzőknél az alispán) által láttamozandó kérvényre, amely augusztus 31-ig adandó be a Máv. igazgatóságához az arczképes igazolvány kiállitása iránt. Jövőre legkésőbb az előző év deczember 31-ig, illetőleg a választást vagy kinevezést követő hónap végéig adandó be a kérvény, a kedvezmény azon évre való elvesztésének terhe mellett.

Végtisztesség az elhunyt öreg honvédeknek. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a vagyontalanul elhunyt 1848—49-iki honvédek eltemetéséről való gondoskodás végett valamennyi törvényhatósághoz körrendeletet intézett, amelyben utal arra, hogy a törvény értelmében a közsegélyre szorultak eltemetéséről való gondoskodás a község feladata. E törvényes rendelkezés alapján fölhivja a belügyminiszter a városok és a községek elöljáróságait, hogy a családi gondozás alatt nem álló, vagyontalanul elhunyt 1848—49-iki honvédek tisztességes eltemetéséről gondoskodjanak. Amennyiben valamely város vagy község anyagi viszonyainál fogva nagyobb költségek viselésére képtelen, a miniszterelnök intézkedett, hogy a vagyon hátrahagyása nélkül elhunyt nyugdijas 1848—49-iki honvédek után az eltemettetés részére a temetési költségeket jövőre az esetről-esetre hozzáintézendő és kellően felszerelt folyamodványokra az eltemetést eszközölt községek részére is kiutalványozzák.

A magyar nemzet szt.-Antal temploma. A „Páduai szent Antalnak nevezett zuglói Kápolna-egyesület“, mely a magyar nemzet Páduai szt.-Antal templomának Budapesten, a Zuglóban leendő felépitését tüzte ki czéljául, mint velünk közlik, országos gyüjtésre kapott belügyminiszteri engedélyt, melyet a jövő hónapban fog meginditani, hogy szent Antalnak az egész országban élő tisztelői hozzájárulhassanak a templom felépitéséhez, s igy az valóban a magyar nemzet Páduai szent Antal temploma legyen. A gyüjtés iránt, melynek előkészitő munkálatai most vannak folyamatban, országszerte nagy érdeklődés mutatkozik. Az egyesületnek VII., Angol-utcza 29. sz. alatti irodáját Drégely Dezső titkár vezeti, aki készséggel szolgál az ügyre vonatkozó mindennemü felvilágositással.

A Sahara sivatagja. Hogy a kánikula a maga valóságában bekövetkezett, annak egyik csalhatatlan bizonysága, hogy javitják, vagy például a Bethlen-utczában teljesen ujra rakják a kövezetet. Ehhez, az igaz, már jó nehány hete hogy hozzákezdettek, s nem is volna semmi észrevétel, hogy még most sincsen befejezve, ha találna rá, hogy hát jó munkának idő kell. Sajnos, erre aligha lehet elmondani, és ezt, ugy látszik, tudják a kövezők is, akik ugyancsak nagy buzgalommal igyekeznek munkájukat valahogyan jól betakarni, láthatatlanná tenni. Igen ám, csakhogy amig a feltünően egyenlőtlenül lerakott kövezetet sikerül is eltakarni a nyilvánosság birálata elől, addig a takaróul használt porondréteggel alyan ménkő portengert csinálnak, hogy az tultesz a legelhanyagoltabb országuton s az ember minden nagyobb fantázia nélkül könnyen elgondolhatja a Sahara sivatagot, melyről a tevék sem hiányoznak, amennyiben ott a munkálatot tevelassusággal végzik. Ha már vagyóni helyzetünk nem engedi meg, hogy öntöztessük a forró nyári napokon az utczákat, s az ég csatornái is bedugultak, okvetlen szükséges legalább az, hogy a frissen kövezett utczát az utczaseprők alaposan pormentesitsék. Ez a közegészségügy szempontjából is elengedhetetlen, no meg legalább kiderül, hogy mit és hogyan dolgoztak a kövezők. Mert ahogyan az ember a porrétegen keresztül megállapithatja, ugy tetszik, hogy amikor az utczát a tulsó végén befejezik, az innenső végén megint ujra kezdhetik.

Állati betegségek. Sertésorbáncz fellépett járványosan Rava és Kisgalambfalva községekben.

KÖZSÉGI ÉLET.

Mentők a falun.

Falusi ember, a ki a maga otthonában átélt egy két katasztrófát, a mely emberáldozatot követelt, ha a városban kerül méltán irigykedhetik, a mikor utja a kórház előtt visz el. Ámul-bámul, irigykedik a falusi ember, hogy hej ha odahaza Kisbölöngéren olyan gyorsan jutna első segélyhez a szegény cseléd, a kinek karját a cséplőgép elkapja. Hány halottal, hány nyomorékkal lenne kevesebb, ha meglenne a gyors első segély. És milyen nagy szükség lenne éppen nálunk a mentő intézményre, a hol a vidéken olyan nagy az orvoshiány.

A derék budapesti mentő-egyesület füt fát megmozgat, hogy a vidéken minél több mentő-állomást létesitsen, Méhány nagyobb városban ez már sikerült is. Pedig igazi nagy szükség éppen a falvakban lenne erre a humanus modern intézményre s nem kell bizonyitani, hogy ez csak állami támogatással választható meg nálunk.

A mentés országos szervezéséről tanulmányt irt dr. *Lévai* Elemér, a kinek fejtegetései alapján szólunk hozzá e kérdéshez.

Ha van a legkisebb faluban is olyan ember, a kit betanitanak a halottkémlésre vagy pedig olyan ember, a kihez a teheneket viszik fájós lábakkal, miért ne lehessen époly értékes egy sérült ember, hogy valaki legyen a községben, a ki ő neki is tud segélyt nyujtani.

Az emberi müveltség legalacsonyabb fokán álló falvakban, a hol a lakosság barom módra él, elég lenne, ha minden negyedévben egyszer kidobolnák, hogy ha valakit baj ér, azt vigyék át X. községbe a mentőhöz, az segit rajta, vagy esetleg hivják el.

A mi az intelligensebb községeket illeti, ott válasszák meg a mentőket, az értelmesebb egyénekből esetleg kettőt.

Ezek lennének a tanitó, jegyző, kisbiró, esetleg egy értelmes gazdaember is. Nem szabadna megfeledkezni a környéken levő gyárakról, a hol mindig lehetnek értelmesebb hivatalnokok, munkafelügyelők, a kiket rendeletileg kellene szoritani arra, hogy baleseteknél haladéktalanul vonuljanak ki; természetesen ez irányban a felszólitásokat hivatalos formában a gyártulajdonoshoz kellene intézni.

Szervezethez való tartozásukat ezen alkalmi mentőknek ismerjék el ezáltal, hogy adjanak nekik nevet, számot és hivatalos jelleget és legyen az egésznek feje, melynek székhelye Budapest, neve Országos Mentő Tanács, a már meglévő egyesületekkel karöltve szervezze ezeknek kebelében és környékén az egyes kirendeltségeket, a melyek nagyobb gyártelepek, tüzoltósággal biró községek mentő állomásai lennének. Ezeknek neve lenne teszem: „Az X-i mentőegyesület X-i kirendeltsége.“

Végül ezen kirendeltségek utazzák be a szomszédos és környékbeli falvakat és áltitsák fel az őrsöket, a melyek a fent leirt alkalmi mentőkből álljanak és nevük például: „Az X. mentőkirendeltség 4-ik őrse.“

Legyen az egyesületeknek és kirendeltségeknek pecsétjük, mig az őrsöknek legyen bélyegzőjük.

Legyen egységes ismertető jelvény és feltünő táblákkal éjjel szines lámpákkal jelezzék a falvakban: „Első segély.“

A mentők kiképeztetése történjék évenként többször valamennyi egyesületnél egyszerre a környék részére kiküldött orvosok által.

Tegyenek a mentők bizottság előtt vizsgát és kapjanak oklevelet. A kiképzés eredményessége szempontjából képeztessék egy faluból egyszerre 2—5 mentő.

Az őrök közvetlenül a kirendeltségnek jelentéseket és azzal éritkeznek.

Az egyesületek viszik a kirendeltségek és őrsök ügyeit, közvetlenül azonban csak az előbbiekkel érintkeznek.

Az Országos Mentő Tanács vezetné az egyesületekkel karöltve illetőleg azok önkormányzatát nem bátva, az egész mentés ügyét; elsősorban összeállitaná a szolgálati szabályzatot, megszabná az összpontositást tömeges baleseteknél.

Az anyagi kérdések megoldására leghelyesebben lenne egy Országos Mentőalap szervezésére.

Leirni mindezt könnyü volt, átgondolni még könnyebb, a papir türelmes, a fantázia korát éljük, azonban megcselekedni nehezebb lenne.

De egy olyan országban, a hol a mentés ügyének élén olyan ambiciózus organizátorok, a mentés ügyének olyan energikus védői állanak és a hol a társadalom a jó eszméktől oly kevéssé idegenkedik, a mint nálunk, ott nemsokára nyomait látjuk olyan intézkedéseknek, a melyek közvetve némileg csökkentik a sebészklinikákon az olyan amputácziók számát, a melyek tagok elhanyagolt sebeinek infekcziózus állapota miatt váltak szükségessé.

Sz N.

Kiadja: Becsek D. Fia könyvnyomdája.

Kitünő minőségü és legmagasabb szilárdságu PORTLAND CEMENTET ajánl olcsó áron a

PORTLAND CEMENTGYÁR BRASSÓ

Itt helyben kapható RÖSLER és GÁBOR czégnél.

Legolcsóbb bútor bevásárlási forrás!

Székely és Réti bútorgyára

Marosvásárhely, Főtér 47. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönség tudomására hozni, hogy butorüzletünket, mely Erdély legszebb látványossága, egy nagyobbszabásu asztalos mühellyel bővitettük ki és elvállalunk **háló, ebédlő, szalon, uriszoba, szálloda és fürdő** berendezések készitését a legjutányosabb árak mellett Oriási választék: **vas-, és rézbutorokban, szőnyeg, függöny, ágy- és asztalteritőkben. Gyermekkocsik és gyermekszékekben**

Saját kárpitos mühelyünkben elvállaljuk a legfiinomabb kárpitos munkák elkészitését és különösen angol bőrmunkainkra hivjuk fel a n. é. közönség figyelmét.

Angol bőrgarniturák 300 kor. kezdve.

Elvállalunk menyasszonyi kelengyék szállitását és készséggel muntatjuk be gazdag mintagyüjteményünket. — Meghivásra minden vételkötelezettség nélkül személyesen oda utazunk a rendelmény felvétele végett. — Kérjük a n. é. közönség szives támogatását és vagyunk kiváló tisztelettel

Székely és Réti,

butorgyárosok.

12—30

ELADÓ azonnal egy könnyü hatos

Roston-cséplő

teljes felszereléssel, alig használt herefejtővel, melyeknek üzemképes és jó karban létéért felelősség. Kerestetik esetleg üzemképes **lokomobil** a cséplési idényre haszonbérbe. Értekezhetni **Nagy Bálint** nyomdatulajdonosnál Marosillyén,

Képeslapokban legnagyobb választék Soha Aladár papir- és irószerkereskedésében Székelyudvarhelyt Eötvös-u. 1. a Ferenczrendiek temploma mellett van, mélyen tisztelt vevőim saját érdekében áll raktáromon levő képeslapokat megnézni, hol a legizlésesebb választék van.

„Kürti"

a jelenkor legjobb czipőcréme!

Kapható 16, 24, 40 filléres dobozokban

Haáb és Heitz

füszer és csemegekereskedésében Székelyudvarhelytt.

Szám 5412—909. tlkvi.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelyudvarhelyi kir törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék területén levő és a székelyudvarhelyi 1031. sz. tlkvben A† 1., 2., 3. rendszám 198., 199., 200., 201., 202. hrsz. belsőségre együttesen 3136 K, a 7. rdsz. 2067. hrsz. kaszálóra 366 K, 13. rdsz. 1463/2. hrsz. szántóra 4 K, 14. rdsz. 3126/1. hrsz. szántóra 6 K, 15. rendszám 2463. hrsz. szántóra 6 K, a 16. renddszám 2749. hrsz. szántóra 6 korona, a 17. rendszám 1767. hrsz. szántóra 16 korona, a 18. rendszám 2076/2/1. hrsz. 2077/2/1., 2080/2/1., 2081/2/1. hrsz. kaszálóra 124 korona, 19. rendszám 1909/2. hrsz. szántóra 94 korona, a 20. rdsz. 2081/1. hrsz. kaszálóra 24 K, a 21. rdsz. 2076/1., 2077/1., 2080/1. hrsz. kaszáló és szántóra 72 korona, a székelyudvarhelyi 168. számu tjkvben A † 3. rdsz. 1702. hrsz. ingatlanból Szigethy Józsefet illető $^1/_{56}$ rész jutalékára 6 K, 20 fill., a 4. rdsz. 2364/3. hrsz. ingatlanból Szigethy Józsefet illető $^1/_{56}$ rész jutalékára 2 K 30 fill. becsárban, mint ezennel megállapitott kikiáltási árban, a székelyudvarhelyi 1031. sz. tjkvben C. 9. alatt és a 168. sz. tjkvben C. 7 alatti haszonélvezeti jogok fenntartásával az árverés elrendeltetett s hogy ezen ingatlanok 1909. évi **szeptember hó 17-ik** napjának d. e. 9 órakor tartandó nyilvános árverésen el fognak adatni.

Az árverezni szándékozók tartozuak az ingatlanok kikiáltási árának 10 %-át készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóságtól.

Székelyudvarhelyt, 1909. junius 29-án.

Mihály, kir. törvszéki egyes biró

Irnokot, aki irógépet is tud kezelni, állandó alkalmazásra felfogadok

Dr. Kinléder Ákos. ügyvéd.

Poloskát, Svábbogarat négy hét alatt bármilyen mennyiségben föltétlen kiirt egy kipróbált szer. Kapható **Petőfi-utcza 31. sz. alatt.**

Eladó ház. Br. Orbán Balázs-utcza 24. szám alatt levő földszintes kőház kerttel, meléképületekkel ELADÓ. Értekezhetni: Kossuth-utcza 6. sz. alatt.

Védjegy: „Horgony"

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régjónak bizonyult háziszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult **köszvénynél, osúznál** és **meghüléseknél,** bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisitványok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a **„Horgony"** védjegygyel és a **Richter** cégjegyzéssel ellátott dobazba van csomagolva. Ára üvegekben K —.80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszertárban kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, **Budapest.**

Dr Richter gyógyszertára az „Arany oroszlánhoz", **Prágában,** Elisabethstrasse 5 neu.

Mindennapi szétküldés.

Szám. 4356—1909.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Homoródbene udvarhelymegyei község vizvezetéki munkálatainak biztositása tárgyában az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet.

Az előirányzott költségek 14732·94 koronát tesznek ki.

Pályázók, kik csakis magyar honosak és honi bejegyzett czégek lehetnek, felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtására vonatkozó zárt és lepecsételt boritékba helyezett ajánlataikat a folyó évi **augusztus hó 7-ik** napjának reggeli 9 órájáig annál is inkább igyekezzenek beadni az erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltséghez (Marosvásárhely), mert az elkésve érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlathoz az összeg 5%-át kitevő bánatpénz melléklendő az ajánlati feltételekben előirt módon.

Az ajánlati feltételek, az ajánlati ürlap, költségvetés és az összes szükséges tudnivalók alulirott hivatalnál megszerezhetők, hol azon felül a tervek is betekinthetők a hivatalos órák alatt.

Marosvásárhely, 1900. julius hó 21-én.

Erdélyrészi (székelyföldi) miniszteri kirendeltség.

(Utánnyomás nem dijaztatik.)

Magyar ember csak magyar ásványvizet igyék!

Magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság Budapest, V., Báthory-utcza 5. szám.

Kizárólag természetes magyar ásványvizet hozunk forgalmba.

Borszéki Boldizsár, idült gyomorbaj ellen
Borszéki Főkut, köszvény ellen
Borszéki Kossuth, vérszegénység ellen
Bodoki Matild, alkális savanyuviz
Baross, vesebaj ellen

Borhegyi, hugyhajtó
Boholti, üditő viz
Előpataki, sárgaság ellen
Felsőrákosi Mária, légcsőhurut ellen
Hargitaligeti, üditő ital

Horgász, étvágygerjesztő
Kászonfőkut (Saluteris) jód és litheum tartalmu
Répáti, égvényes ásványviz
Székely-Selters, idült gyomorbajok ellen
Sztojkai, czukorbetegség ellen

Kérdezze meg az orvosát és megtudja, hogy a **természetes ásványviz** gyógyhatása és kellemes ize össze nem hasonlitható a mesterséges ásványvizekkel

Magyar ásványvizekkel a külföld majdnem összes vizei pótolhatók.

Kapható mindenütt!